

อีสุกอีใส (Chickenpox หรือ Varicella)

อีสุกอีใส (Chickenpox/Varicella) เป็นโรคติดต่อทางผิวหนังที่ทำให้ร่างกายเกิดผื่นคัน มีตุ่มนูนขนาดเล็ก หรือตุ่มน้ำใส ๆ ทั่วร่างกาย ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นได้บ่อยในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี อย่างไรก็ตามสามารถเกิดขึ้นได้กับทุกเพศทุกวัย และยังสามารถกระจายได้อย่างรวดเร็ว

สำหรับในประเทศไทย ตามรายงานของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ใฝ่าระวังสถานการณ์ของโรคอีสุกอีใส พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๕๙ มีอัตราการป่วย ๑๒๙.๕๗ ต่อแสนประชากร ๗๙.๘๒ ต่อแสนประชากร และ ๖๖.๕๗ ต่อแสนประชากร ตามลำดับ ส่วนผู้เสียชีวิตจากโรคนี้นับได้น้อยมากหรือแทบไม่พบในบางปี

อาการของโรคอีสุกอีใส

ผู้ป่วยจะมีไข้ต่ำ รู้สึกคันเนื้อคันตัว เหนื่อยง่าย เฉื่อยชา ปวดศีรษะ เจ็บคอ อยากรับประทานอาหารลดลงหรือไม่อยากอาหาร ในช่วง ๑-๒ วันแรกของการติดเชื้อ จากนั้นจะเกิดผื่นเป็นจุดแดง ๆ ตามร่างกาย ทั้งใบหน้า หน้าอก หลัง ปาก เปลือกตา อวัยวะเพศ ผื่นแดงเหล่านี้จะเริ่มกลายเป็นตุ่มพองขนาดเล็ก มีน้ำใส ๆ ภายในตุ่มในอีก ๒-๔ วัน ก่อนจะมีการตกสะเก็ดในสัปดาห์ต่อมา ซึ่งผู้ป่วยมักจะมีอาการคันบริเวณที่เกิดผื่นหรือตุ่มพองอยู่บ่อยครั้ง อาการที่พบเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นอาการที่ไม่ร้ายแรงในเด็กเล็ก แต่ในวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่อาจเกิดการพัฒนาโรคที่มีความรุนแรงมากขึ้น สำหรับผู้ที่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคอีสุกอีใสก็สามารถติดเชื้อได้เช่นกัน แต่มักพบได้น้อยมากและมีอาการเพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม หากพบอาการผิดปกติ ที่รุนแรงขึ้น โดยเฉพาะผู้ป่วยที่เป็นเด็กเล็กอายุต่ำกว่า ๑ ปี มีระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ สตรีตั้งครรภ์ ควรรีบไปพบแพทย์ เช่น มีไข้สูงหรือเป็นติดต่อกันนานกว่า ๔ วัน ไออย่างรุนแรง ปวดท้องรุนแรง มีผื่นแดงเป็นจ้ำ ๆ และเลือดออก

สาเหตุของอีสุกอีใส

โรคอีสุกอีใสเกิดจากเชื้อ วาริเซลลา ซอสเตอร์ ไวรัส หรือเรียกย่อ ๆ ว่า เชื้อวีซีวี (Varicella Zoster Virus: VZV) ที่แพร่กระจายได้ง่ายผ่านการสัมผัสกับแผลของผู้ป่วยที่เป็นโรคโดยตรง ทางน้ำลาย ไอ จาม หรือการหายใจเอาเชื้อที่ปะปนในอากาศเข้าไป นอกจากนี้ การติดเชื้อในบางกรณีอาจเกิดจากการสัมผัสกับแผลของผู้ป่วยโรคงูสวัดโดยตรงได้เช่นกัน เนื่องจากเชื้อไวรัสชนิดนี้เป็นชนิดเดียวกับที่ก่อให้เกิดโรคงูสวัดขึ้น แต่พบได้น้อยมาก ระยะเวลาการฟักตัวของโรคจะอยู่ในช่วง ๑๐-๒๑ วัน หรือประมาณ ๒ สัปดาห์ ผู้ป่วยสามารถแพร่กระจายโรคไปสู่ผู้อื่นได้อย่างรวดเร็วตั้งแต่มีการติดเชื้อ เนื่องจากผู้คนส่วนใหญ่มักจะไม่ทราบว่าใครเป็นโรคอีสุกอีใสจนกระทั่งสังเกตได้จากผื่นหรือตุ่มพองตามร่างกาย

การวินิจฉัยอีสุกอีใส

แพทย์จะวินิจฉัยโรคอีสุกอีใสจากการดูลักษณะของผื่น ตุ่มน้ำ หรือตุ่มพองบนผิวหนังเป็นหลัก ร่วมกับการตรวจร่างกายทั่วไปและอาการที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย เช่น มีไข้ขึ้น ไม่อยากอาหาร ปวดศีรษะ แต่ในบางกรณีที่บอกไม่ได้แน่ชัดว่าเป็นโรคอีสุกอีใสหรือไม่ แพทย์จะนำตัวอย่างของเชื้อจากตุ่มน้ำที่พบบนร่างกายผู้ป่วยไปตรวจในห้องปฏิบัติการ เพื่อตรวจหาต้นตอความผิดปกติว่าเกิดจากเชื้อวีซีวีที่ทำให้เกิดโรคอีสุกอีใสหรือการติดเชื้อชนิดอื่น ซึ่งจะช่วยยืนยันได้ว่าผู้ป่วยเป็น โรคอีสุกอีใสอย่างแน่นอน

การรักษาอีสุกอีใส

ผู้ป่วยที่สุขภาพแข็งแรงและอาการไม่รุนแรงสามารถดูแลตนเองได้ที่บ้าน แต่ในรายที่อาการรุนแรง เป็นเด็กเล็ก สตรีตั้งครรภ์ หรือผู้มีภูมิคุ้มกันต่ำควรไปพบแพทย์ เพื่อการรักษาได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนที่ร้ายแรง แพทย์จะรักษาโรคอีสุกอีใสในลักษณะประคับประคองตามอาการที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยเป็นหลัก เพื่อช่วยบรรเทาอาการของโรคให้ดีขึ้น หากผู้ป่วยมีไข้ก็จะรับประทานยาในกลุ่มต้านอักเสบที่ไม่ใช่แอสไพริน (Non-aspirin Medications) เช่น ยายาพาราเซตามอล (Paracetamol) เพื่อช่วยบรรเทาความไม่สบายตัวจากอาการไข้ขึ้น ส่วนอาการคันบริเวณผิวหนังจากผื่นหรือตุ่มพองตามร่างกายอาจรับประทานยาแก้แพ้ (Antihistamine) ใช้ยาทาภายนอกอย่างคาลาไมน์ โลชั่น (Calamine Lotion) เพื่อลดอาการคันและกักเก็บความชุ่มชื้นแก่ผิวหนัง ในรายที่มีอาการรุนแรงอาจต้องใช้ยาในกลุ่มต้านไวรัส เพื่อช่วยฆ่าเชื้อ เช่น ยาอะไซโคลเวียร์ (Acyclovir) ยาวาลาไซโคลเวียร์ (Valacyclovir)

ภาวะแทรกซ้อนของอีสุกอีใส

โรคอีสุกอีใสอาจก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนได้ในผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาไม่ถูกต้อง ส่วนใหญ่จะไม่รุนแรง แต่ในบางรายก็อาจเกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงจากโรคจนต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล และถึงขั้นเสียชีวิตได้ โดยเฉพาะเด็กและผู้ใหญ่ที่ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคอีสุกอีใส ภาวะแทรกซ้อนของโรคที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การติดเชื้อแบคทีเรียที่ผิวหนังและเนื้อเยื่อ การติดเชื้อสเตรปโตคอคคัสกรุป-เอ (Group A Streptococcal Infections) โรคปอดบวม โรคสมองอักเสบ หรือภาวะกล้ามเนื้อเสียสหการ (Cerebellar Ataxia) เป็นการประสานงานของกล้ามเนื้อผิดปกติที่มีสาเหตุจากสมองส่วนซีรีเบลลัม ทำให้เดินเซ มีปัญหาเลือดออก ภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด ภาวะขาดน้ำและเกลือแร่

การป้องกันอีสุกอีใส

การป้องกันที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย คือ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคอีสุกอีใส ซึ่งแพทย์จะแนะนำให้มีการฉีดวัคซีนจำนวน ๒ เข็ม โดยเริ่มฉีดเข็มแรกได้ตั้งแต่อายุประมาณ ๑ ปี (๑๒-๑๕ เดือน) และฉีดกระตุ้นอีกครั้งเมื่ออายุ ๔-๖ ปี สำหรับผู้ที่ไม่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคมามาก่อนจะต้องมีการฉีดวัคซีนจำนวน ๒ เข็มเช่นเดียวกัน โดยให้ฉีดวัคซีนเข็มแรกและเข็มที่ ๒ ห่างกันประมาณ ๒-๘ วัน ซึ่งจะช่วยลดโอกาสการเกิดโรคและลดความรุนแรงของโรคลงได้มากถึงประมาณ ๙๐% แต่ในกรณีสตรีมีครรภ์หรือผู้มีภูมิคุ้มกันร่างกายอ่อนแอ อาจส่งผลข้างเคียงที่เป็นอันตรายได้ จึงควรมีการปรึกษาแพทย์ก่อนการฉีดวัคซีน